

Twijfel blijft over kwaliteit van fondsbesturen

Is het echt alleen de vermeende lage rente waardoor veertien pensioenfondsen in dusdanige financiële problemen komen dat ze wellicht over moeten gaan tot het afstempelen van pensioenen, of zijn de problemen een nieuw bewijs dat fondsbesturen structureel expertise en deskundigheid missen.

De afstempeldiscussie vormt een nieuw hoofdstuk in een lang debat over de kwaliteit van governance bij pensioenfondsen. Sinds het uitbreken van de economische crisis liggen fondsbesturen onder vuur. Het rapport van de Commissie Beleggingsbeleid en Risicobeheer – de Commissie-Frijns – opgesteld in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken was stellig: 'Pensioenfondsen hebben structureel te weinig aandacht voor risicobeheer en uitvoering beleggingsbeleid'.

Verwijten

Ook VVD-Tweede Kamerlid Stef Blok vermoedt dat bestuurders steken hebben laten vallen. 'Het kan niet alleen de rente zijn,' stelde hij in augustus bij een ingelast Kamerdebat over de probleemfondsen. Blok wil de bestuurders binnenkort in de Kamer horen. 'Dat fondsen door de economische crisis hard getroffen worden is de besturen niet te verwijten,' stelt Blok nu. Maar wellicht valt de bestuurders op ander vlak wel verwijten te maken. Schepten ze bij de deelnemers van

de fondsen de verwachting dat de uitkeringen min of meer gegarandeerd zouden zijn, dan moet het bestuur een keuze maken, zegt Blok: of hogere premies innen, ofwel 'eerlijk opbiechten' dat de verwachtingen niet waargemaakt kunnen worden. Andere vragen: hebben de besturen voldoende geleerd van eerdere pensioen crises als die van 2002, toen door de dotcomcrisis de aandelenmarkt crashte, en hebben ze voldoende geanticipeerd op en bovenal gecommuniceerd over de naderende vergrijzing? En is er voldoende rekening gehouden met de gemiddelde leeftijd van de deelnemers? Bij een jong fonds kunnen bestuurders immers risicovoller beleggen, omdat missers gedurende de lange looptijd nog wel hersteld kunnen worden. Voor een oudere deelnemersgroep gaat dat niet op. Blok hamert vooral op betere communicatie van de besturen richting de deelnemers, want, zegt hij, 'zekerheid over pensioenen is belangrijker dan de hoogte ervan.'

Grip

Veel fondsen veranderden de afgelopen jaren van structuur. Waar voorheen pensioenfondsbestuur en uitvoering in één organisatie zaten, is die koppeling nu om marktredenen veelal losgelaten. Dat zorgt voor frictie en onbegrip: beleggers zijn ondergebracht bij uitvoeringsorganisaties die soms voor meerdere fondsen tegelijk en dus meer op afstand van het bestuur werken, waardoor de kans bestaat dat deze de grip op de beleggingen verliezen.

Volgens Tim Kamphorst, voormalig pensioenbestuurder bij onder meer Syntrus Achmea, is de structuur 'nodeloos ingewikkeld geworden'. Door de splitsing van bestuur en uitvoering is de vraag naar deskundigen verdubbeld en 'wordt er op meerdere plaatsen dezelfde expertise georganiseerd', zegt Kamphorst. 'Het gevolg is dat pensioenfondsbesturen een enorm beroep doen op beleggingsdeskundigen die eerder de huidige financiële crisis niet zagen aankomen.' Volgens Kamphorst horen beleggingsdeskundigen niet thuis in het bestuur. Bestuurders zijn vertegenwoordigers van werkgevers en werknemers en moeten vooral 'belangenbehartigers met een achterban' zijn. 'Het bestuur kan volstaan met het organiseren van deskundigheid.'

Aanbevelingen

In een handreiking die de drie pensioenkoepels Vereniging Bedrijfstakpensioenfondsen (VB), de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB) en de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) deze zomer publiceerden, wordt ook daarop gewezen. Het bestuur moet volledig 'in control' zijn en met een strategisch beleggingsplan de werkzaamheden van de beleggingscommissie inkaderen. Een jaarlijks beleggingsplan, met eisen aan risicomanagement en beleggingen, doet de rest. Belangrijkste aanbeveling daarbij voor de bestuurders: 'Niet begrijpen is niet doen.'